

**Passief gebruik van sociale media en het zelfbeeld van adolescenten van 16-18
jaar: De rol van een positieve ouder-adolescent relatie**

Universiteit Utrecht

Master's thesis

Utrecht University

Master's programme in Clinical Child, Family and Education Studies

Naam student: K.R. Zijlstra (6521954)

Ethical-Approval: 22-2177

Supervisor: L.A. Henricks, MSc.

Second Assessor: K. Buist, MSc.

Output 7: Final version master's thesis

Datum: May 21, 2023

Wordcount: 4478

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Voorwoord

Graag presenteer ik u mijn thesis, waarin ik onderzoek heb gedaan naar het effect van sociale media op het zelfbeeld van adolescenten. Het is wellicht niet perfect maar wel het resultaat van maandenlang hard werken en veel inspanning.

In onze huidige samenleving spelen sociale media een steeds grotere rol in het dagelijks leven van mensen, met name bij adolescenten. Er wordt veel tijd doorgebracht op sociale media en er worden talloze beelden en boodschappen gedeeld over hoe mensen zouden moeten zijn en wat ze zouden moeten bezitten. Maar wat voor effect heeft het delen van content op deze platforms op het zelfbeeld van jongeren? En welke rol speelt een positieve ouder-kind relatie hierin? Om deze vragen te beantwoorden, ben ik in mijn thesis dieper ingegaan op het passieve gebruik van sociale media en de effecten hiervan op het zelfbeeld van adolescenten, en de modererende rol van een positieve ouder-kind relatie. Het begrijpen van deze effecten kan ons helpen om de emotionele gezondheid te beschermen bij het gebruik van sociale media. Ik hoop dat mijn onderzoek bijdraagt aan meer bewustwording over dit onderwerp.

Ik ben ontzettend dankbaar voor alle steun en begeleiding die ik heb ontvangen tijdens mijn onderzoek en het schrijven van deze thesis. Allereerst wil ik mijn dank uitspreken aan mijn docent, Lisan Henricks, voor haar deskundige begeleiding, inspiratie, en geduld. Zonder haar feedback en aanmoediging zou deze thesis onvoldoende tot stand zijn gekomen. Daarnaast wil ik mijn dank uitspreken aan alle respondenten die hebben deelgenomen aan mijn onderzoek, zonder jullie waardevolle input en bereidwilligheid om tijd vrij te maken voor de vragenlijst, zou dit onderzoek niet mogelijk zijn geweest. Tot slot wil ik mijn medestudent bedanken, Frederike Mosch voor de fijne samenwerking en peer feedback.

Met vriendelijke groet,
Katharina Rozemarijn Zijlstra

Zwolle, 9 april 2023

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Samenvatting

Doel: Eerder onderzoek heeft aangetoond dat het gebruik van sociale media door adolescenten een verhoogde ontevredenheid over het lichaam voorspelt. Er is echter weinig bekend over het zelfbeeld in het algemeen en sociale factoren die deze relatie kunnen verzwakken. Deze studie onderzoekt zo'n potentiële matigende sociale omgevingsfactor: een positieve ouder-adolescente relatie. Dit onderzoek levert een bijdrage aan de kennis over de effecten van sociale media ter bevordering van het welzijn. **Methode:** In totaal hebben 85 participanten een online vragenlijst ingevuld tussen de 16 en 18 jaar (16-18 jaar, $M_{Leeftijd} = 17,25$, $SD_{Leeftijd} = 0,81$) via Qualtrics waarvan 16 missende data bevatten. Er hebben 43 meisjes meegedaan, 24 jongens en 2 non-binaire personen. De vragenlijst voor de relatie met moeder en vader is ingevuld door 46 personen (16-18 jaar, $M_{Leeftijd} = 17.30$, $SD_{Leeftijd} = 0.79$), voor alleen een moeder is deze ingevuld door 43 personen (16-18 jaar, $M_{Leeftijd} = 17.27$, $SD_{Leeftijd} = 0.79$). **Resultaten:** Er is geen samenhang gevonden in het passief gebruik van sociale media op zelfbeeld. Er is gebruik gemaakt van een moderatie analyse in *PROCESS* in SPSS. **Conclusie:** Vanwege de kleine, cross-sectionele steekproef werden er geen significante effecten gevonden van de modererende rol van een positieve ouder-adolescent relatie. Toekomstige longitudinale en experimentele studies zijn echter nodig om de richting van effecten te onderzoeken en de validiteit van deze interpretatie te testen, gebaseerd op de resultaten van eerdere onderzoeken.

Trefwoorden: *Adolescenten, Passief Sociale Media Gebruik, Zelfbeeld, Positieve Ouder- Adolescent Relatie, Negatieve Interactie.*

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Abstract

Aim: Previous research has shown that the use of social media by adolescents predicts increased body dissatisfaction. However, little is known about self-esteem in general and social factors that can weaken this relationship. This study investigates such a potential moderating social environmental factor: a positive parent-adolescent relationship. This study contributes to the knowledge about the effects of social media on promoting well-being.

Method: A total of 85 participants between the ages of 16 and 18 (16-18 years, $M_{Age} = 17.25$, $SD_{Age} = 0.81$) completed an online questionnaire via Qualtrics, of which 16 contained missing data. Of the participants, 43 were female, 24 were male, and 2 were non-binary. The questionnaire for the relationship with mother and father was completed by 46 individuals (aged 16-18, $M_{Age} = 17.30$, $SD_{Age} = 0.79$), while for mother only, it was completed by 43 individuals (aged 16-18, $M_{Age} = 17.27$, $SD_{Age} = 0.79$). **Results:** No correlation was found between passive social media use and self-esteem. A moderation analysis was performed using *PROCESS* in SPSS. **Conclusion:** Due to the small, cross-sectional sample, no significant effects were found for the moderating role of a positive parent-adolescent relationship. However, future longitudinal and experimental studies are needed to investigate the direction of effects and test the validity of this interpretation based on previous research findings.

Keywords: *Adolescents, Passive Social Media Use, Self-Esteem, Positive Parent-Adolescent Relationship, Negative Interaction.*

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Passief gebruik van sociale media en het zelfbeeld van adolescenten van 16-18 jaar: De rol van een positieve ouder-adolescent relatie

Bijna alle adolescenten (94%) in ontwikkelde landen maken gebruik van sociale netwerk sites (SNS), zoals TikTok, Instagram en Snapchat, om content over zichzelf te delen of te bekijken, variërend van foto's en video's tot persoonlijke informatie (NORC Center for Public Affairs Research, 2017). Sociale netwerk sites spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van jongeren (Boyd & Ellison, 2007; Elphinston & Noller, 2011; O'Keeffe & Clarke-Pearson, 2011; Rideout, 2016). Bovendien is het SNS-gebruik sinds 2020 verder toegenomen als gevolg van de COVID-19-pandemie (Cingel et al., 2022; Lobbezoo & De Bot, 2022). Het is onderzocht dat SNS zowel voordelen als nadelen met zich meebrengen. Geïdealiseerde zelfpresentaties op SNS en sociale vergelijkingen kunnen leiden tot negatieve emoties, gedachten en gedrag bij adolescenten, wat kan resulteren in een lager zelfbeeld (O'Keeffe & Clarke-Pearson, 2011; Rose et al., 2017; Valkenburg, 2022).

Tijdens de adolescentieperiode ontwikkelt zich het zelfbeeld, dat beschouwd kan worden als de innerlijke houding van een individu ten opzichte van zichzelf. Dit reflecteert hoe iemand zijn of haar zelfconcept waardeert, en draait om belangrijke vragen als '*Wie ben ik?*' en '*Wat wil ik?*' (Rosenberg, 1965; Bandura, 1977; Aydin & San, 2011; Valkenburg & Piotrowski, 2017). Een gezond zelfbeeld draagt bij aan het verwezenlijken van autonomie en gaat gepaard met zelfverzekerdheid en geluk, terwijl een laag zelfbeeld in verband wordt gebracht met pessimisme, een gebrek aan vertrouwen in eigen vaardigheden en wordt geassocieerd worden met het ontstaan van psychische problemen tijdens de adolescentieperiode en later in het leven (Baumeister et al., 2003; Lallukka et al., 2019). Op SNS hebben mensen vaak de neiging om alleen de positieve momenten in hun leven te delen, wat kan leiden tot een kloof tussen het waargenomen zelfbeeld en het ideale zelfbeeld door onrealistische normen (Chua & Chang, 2016; Mascheroni, 2015; McLean et al., 2019). Deze selectieve presentatie op SNS kan leiden tot een lager zelfbeeld en een negatieve kijk op het eigen leven (0-8 jaar, $N = 119$, 9-20 jaar, $N = 38$, Mascheroni et al., 2015; 10-14 jaar, $N = 725$, Steinsbeek et al., 2021).

De literatuur onderscheid actief gebruik en passief gebruik van SNS. Actief gebruik kenmerkt zich door zelfgerichte content te plaatsen en positieve feedback hierop te ontvangen wat een positief zelfbeeld kan bevorderen omdat negatieve feedback zelden voorkomt (12-19 jaar, $N = 402$, Frison & Eggermont, 2016; 20-29 jaar, $N = 399$, Nisar et al., 2019; 13-18 jaar,

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

$N = 749$, Valkenburg et al., 2006). Hoewel er in de literatuur ook een negatieve associatie is gerapporteerd (17-29 jaar, $N = 201$, Tazghini & Siedlecki, 2013: $r = -0,22$).

Huidig onderzoek richt zich specifiek op het passief SNS- gebruik, waarbij gebruikers voornamelijk de profielen van anderen bekijken en door de tijdlijn scrollen zonder zelf content te plaatsen (12-19 jaar, $N = 402$, Frison & Eggermont, 2016; 18-49 jaar, $N = 702$, Escobar-Viera et al., 2018). Het onderzoek van Escobar-Viera (2018), richtte zich, in tegenstelling tot het onderzoek van Frison & Eggermont (2016), niet alleen op Facebook. Verschillende onderzoeken rapporteren tegenstrijdige bevindingen met betrekking tot de relatie tussen passief SNS-gebruik en zelfbeeld. Enerzijds rapporteren sommige studies een negatieve associatie ($N = 100$, Mehdizadeh, 2010: $r = -0,43$), terwijl anderzijds een positieve associatie werd gerapporteerd (10-15 jaar, $N = 852$, Valkenburg et al., 2017: $r = 0,25$). Het onderzoek van Mehdizadeh (2010) heeft zich uitsluitend gericht op oudere studenten en Facebook in plaats van jongere adolescenten en meerdere sites. Andere studies hebben alleen gekeken naar de verschillende soorten activiteiten op SNS zonder te onderzoeken wat de effecten zijn (Verduyn et al., 2017), terwijl anderen alleen keken naar sociale vergelijking zonder de manier waarop mensen naar zichzelf kijken mee te nemen (Clark et al., 2018). Bovendien heeft de studie van Vogel & Rose (2016) zich alleen gericht op schadelijke activiteiten op SNS. Desalniettemin werd passief SNS-gebruik in meerdere onderzoeken consistent geassocieerd met een hoger risico op depressie en een slechtere mentale gezondheid (Frison & Eggermont, 2017; Verduyn et al., 2017; van de Putte et al., 2022). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat adolescenten die zich richten op anderen en hun online activiteiten bekijken, vaak idealiserende zelfpresentaties van anderen zien en deze evalueren, wat kan leiden tot een negatiever zelfbeeld (Gonzales & Hancock, 2011; Valkenburg, 2022). Het effect van SNS op zelfbeeld kan mogelijk ook verklaard door het *Differential Susceptibility to Media effects Model* (DSMM, Valkenburg & Peter, 2013). Het model benadrukt dat individuele kenmerken, zoals persoonlijkheid, cognitieve vermogens en sociaal-emotionele vaardigheden, factoren zijn die de mate van het effect van SNS kunnen bepalen. De resultaten van onderzoeken naar de relatie tussen sociale mediagebruik en zelfbeeld zijn echter geven gemengde uitkomsten. Terwijl sommige studies een positief verband laten zien, tonen andere juist een negatieve associatie (Krause et al., 2019). Het onderzoek van Krause et al. (2019) toont aan dat het SNS-gebruik voor zelfpresentatie kan bijdragen aan een hoger zelfbeeld, maar dat de zelfwaardering afneemt wanneer deze media worden gebruikt voor vergelijking met anderen.

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Het gezamenlijk onderzoeken van de effecten is intensief en moeilijk uitvoerbaar, omdat het uitgebreide analyses en gegevensverzameling van een grote en diverse steekproef vereist. Bovendien zijn de effecten van SNS- gebruik complex en afhankelijk van diverse factoren, waardoor ze moeilijk generaliseerbaar zijn. Dit impliceert tevens dat SNS verschillende effecten kunnen hebben op adolescenten, afhankelijk van hun specifieke omgeving (Jordan, 2004).

Ouders krijgen daarom een groeiende verantwoordelijkheid om hun adolescenten te beschermen tegen de blootstelling aan SNS (Sasson & Mesch, 2014). Het ecologische perspectief stelt dat sociale omgevingsfactoren, zoals ouders en leeftijdsgenoten gezamenlijk effect hebben op de ontwikkeling van adolescenten (Bronfenbrenner, 1977), zoals een positieve ouder-adolescent relatie waarbij er een warme en hechte band tussen ouder en adolescent wordt onderhouden en als doel heeft om de positieve ontwikkeling van het kind te bevorderen (Belsky, 1984). Baumrind (1971) stelt ook dat ouderlijke steun, waaronder warmte, affectie, responsiviteit, betrokkenheid en kwaliteit van communicatie, bijdraagt aan een positieve relatie tussen ouders en kinderen. Een hechte ouder-kindrelatie draagt volgens Bowlby (1982) bij aan de ontwikkeling van het kind, inclusief een positief zelfbeeld.

Er is in verschillende onderzoeken een relatie gevonden tussen een positieve ouder-adolescent relatie en zelfbeeld. Omdat deze relatie een veilige basis biedt om als kind steeds onafhankelijker de wereld te verkennen, wat bijdraagt aan een versterkt zelfbeeld (Barber, 2002; Fikkers et al., 2013; Boudreault-Bouchard et al., 2013; Stein & Corte, 2003).

Uit onderzoek onder Nederlandse adolescenten tussen 12 en 19 jaar ($N = 440$), blijkt dat een positieve ouder-adolescent relatie het effect van SNS-gebruik op lichaamsontevredenheid verkleint (De Vries et al., 2019). Een vergelijkbaar onderzoek van Schooler et al. (2014), waarbij respondenten met verschillende nationaliteiten tussen 11 en 17 jaar ($N = 847$) zijn onderzocht, toonde aan dat adolescenten een hoger zelfbeeld rapporteerden wanneer hun ouders betrokken waren bij televisiegebruik (een andere vorm van media dan SNS). Een positieve ouder-adolescent relatie kan bijvoorbeeld leiden tot een verminderde internalisering en vergelijking met uiterlijkheidsidealen (onrealistische sociale normen en verwachtingen) op SNS, wat op zijn beurt kan leiden tot een afname van de associatie tussen SNS en het negatief zelfbeeld bleek uit onderzoek met vrouwelijke adolescenten ($N = 224$, Cheng & Mallinckrodt, 2009). Daarentegen is uit ander cross-sectioneel onderzoek, waarbij 24 verschillende landen zijn onderzocht, gebleken dat juist

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

conflicten tussen ouders en adolescenten leiden tot meer ontevredenheid over het zelfbeeld bij zowel jongens als meisjes (Sabbah et al., 2009).

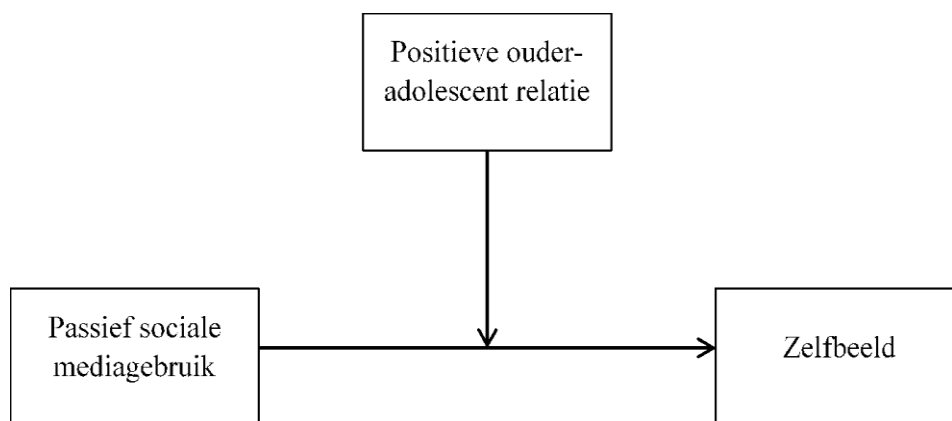
Verschillende onderzoeken laten zien dat er een opvallend verschil is in de rol van de vaders en moeders op de effecten van sociale media op lichaamsontevredenheid bij adolescenten. Zo blijkt uit onderzoek dat een positieve relatie tussen moeder en adolescent fungeert als moderator in de relatie tussen het SNS-gebruik en afname van lichaamsontevredenheid, terwijl een positieve relatie met de vader geen significant effect laat zien (Bearman et al., 2006; De Vries, 2019). Het onderzoek van May et al. (2006) suggereert dat alleen de relatie tussen adolescenten en hun moeder een beschermende rol kan spelen tegen gewichtsproblemen. Moederlijke intimiteit en steun waren negatief geassocieerd met gewichtsproblemen bij adolescente meisjes, terwijl negatieve conflicten met de moeder juist positief geassocieerd waren. Bij vader-adolescent relaties bleek alleen het hebben van conflicten positief gerelateerd te zijn aan toename van gezondheidsproblemen.

Het onderzoek vult verschillende lacunes in de literatuur aan, het richt zich namelijk op het effect van passief gebruik van SNS op het zelfbeeld van Nederlandse adolescenten tussen de 16-18 jaar oud en de rol van een positieve ouder-adolescent relatie als moderator (Figuur 1). Eerdere onderzoeken richtten zich namelijk veelal Facebook, andere leeftijden, genderverschillen, en het directe effect van passief SNS-gebruik op sociale vergelijking en lichaamsontevredenheid in plaats van zelfbeeld in het algemeen. Dit gat wordt beoogd op te vullen met de onderzoeksvraag: *‘Wat is de relatie tussen het passief gebruik van sociale media en zelfbeeld en wordt deze relatie gemodereerd door een positieve ouder-adolescent relatie?’*. Dit kan leiden tot de ontwikkeling van interventies die ouders kunnen helpen hun kinderen positief te ondersteunen met betrekking tot de effecten van SNS en hun ontwikkeling van een positief zelfbeeld. Op basis van het literatuuronderzoek worden twee hypothesen opgesteld. Ten eerste is het de verwachting dat er een significant negatieve relatie bestaat tussen het passief SNS-gebruik en zelfbeeld bij adolescenten in de leeftijd 16-18 jaar. Ten tweede wordt verwacht dat een positieve ouder-adolescent relatie, waarbij zowel vaders als moeders apart worden onderzocht, dit effect modereren.

Figuur 1

Het Moderatie-Effect van een Positieve Ouder-Adolescent Relatie op de Relatie tussen het Passief Gebruik van Sociale Media en het Zelfbeeld.

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Methoden

Participanten

Aan het onderzoek hebben 85 adolescenten (16-18 jaar, $M_{Leeftijd} = 17,24$, $SD_{Leeftijd} = 0.81$) deelgenomen, waarvan 16 missende data. De vragenlijst is ingevuld door 43 meisjes (50,6%), 24 jongens (28,2%) en 2 non-binaire personen (2,4%). Er waren 39 onvolledig ingevulde vragenlijsten. Mogelijk hebben deze deelnemers sommige vragen overgeslagen of niet volledig beantwoord, waardoor er ontbrekende informatie is in hun antwoorden. Dit kan de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten beïnvloeden, daarom zijn deze vragenlijsten geëxcludeerd. De uiteindelijke steekproef uit 46 respondenten met een vader en moeder (16-18 jaar, $M_{Leeftijd} = 17.30$, $SD_{Leeftijd} = 0.79$), ingevuld door 31 meisjes (67,4%) en 15 jongens (32,6%). Daarnaast waren er 43 respondenten met alleen een moeder (16-18 jaar, $M_{Leeftijd} = 17.27$, $SD_{Leeftijd} = 0.79$), ingevuld door 29 meisjes (67,4%) en 14 jongens (32,6%). De respondenten werden geworven via het netwerk van de onderzoeker en via het netwerk van de participanten. De steekproef werd verzameld via een sneeuwbal- en gemakssteekproef op reguliere scholen, waaronder vwo, havo, vmbo, mbo- en hbo-scholen en universiteiten bij een onderzoekspopulatie van Nederlandse adolescenten. Via het direct benaderen van kennissen zijn de vragenlijsten verspreid, waarbij de vragenlijsten online zijn doorgestuurd door de respondenten aan leeftijdsgenoten of via ouders aan hun kinderen.

Procedure

Dit onderzoek is cross-sectioneel van aard, dit betekent één moment van dataverzameling. De respondenten gaven actief toestemming voor deelname en kregen de mogelijkheid om ieder moment het invullen van de vragenlijst te beëindigen. Het meetinstrument was een vragenlijst samengesteld voor meerdere onderzoeken en werd

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

afgenomen via Qualtrics, waarbij alleen de relevante vragenlijsten zijn beschreven. Alvorens de online vragenlijst werd afgenomen, werden de adolescenten expliciet gewezen op de vrijwilligheid van deelname en anonimiteit van de verstrekte antwoorden. Daarna konden respondenten aangeven of zij een sociale media account hadden, indien dit niet het geval was werd de vragenlijst beëindigd. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer 15-20 minuten en er werd geen beloning gegeven aan de respondenten. Het onderzoek is goedgekeurd door de *Ethics Committee of the Faculty of Social and Behavioral Science* van de Universiteit Utrecht (FETA 22-0370 en #22-2177) en de naleving van procedures en richtlijnen draagt bij aan de waarborging van de privacy en integriteit van de respondenten en versterkt de validiteit en betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten.

Meetinstrumenten

Passief sociale media gebruik

Een aangepaste versie van de Multidimensional Scale of Facebook Use (Frison & Eggermont, 2015) is gebruikt om het passief SNS-gebruik bij adolescenten te meten. Dit bestaat uit 10 items met een 5-punts Likertschaal, waarbij alleen het passief SNS-gebruik, bestaande uit 5 items, in dit onderzoek is gemeten (Frison & Eggermont, 2016). In plaats van alleen het gebruik van Facebook te meten zijn ook sites zoals Instagram en TikTok meegenomen. Een voorbeelditem was bijvoorbeeld *'het profiel van een online vriend bezoeken'*. Respondenten konden kiezen uit meerdere antwoordmogelijkheden, waarbij 1 *'nooit'* betekent en 5 *'heel vaak'* aangaf. De betrouwbaarheid van de passieve subschaal was voldoende met een ($\alpha = 0.74$). De vragenlijst werd eveneens als valide bevonden in eerder onderzoek (Frison & Eggermont, 2016). De totaalscore van de passieve subschaal werd berekend door het gemiddelde van de antwoorden te nemen. Een hogere score betekende meer passief gebruik van SNS. De vragenlijst werd eveneens als valide bevonden in eerder onderzoek (Frison & Eggermont, 2016).

Zelfbeeld

De Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) is gebruikt om het zelfbeeld van de respondent te meten (Rosenberg, 1979). Deze vragenlijst bestaat uit 10 items, waarbij vijf items gericht zijn op een positief zelfbeeld en vijf items op een negatief zelfbeeld. De antwoorden op de items welke zijn gericht op een negatief zelfbeeld worden omgezet door middel van hercodering. Voorbeelditems zijn bijvoorbeeld: *'Over het algemeen ben ik tevreden met mezelf'* en *'Soms denk ik dat ik niets waard ben'*. De responsmogelijkheden voor de items op de RSES zijn uitgezet op een Likertschaal van 1 tot 5, waarbij 1 *'helemaal*

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

niet' betekent en 5 *'heel erg'* aangeeft. Onderzoek toont aan dat de RSES een goede interne consistentie heeft ($\alpha = 0.89$) en eerder onderzoek heeft een geschikte validiteit aangetoond (Sinclair et al., 2010). De totaalscore werd berekend door het gemiddelde van de totale uitkomsten te nemen. Een hogere score op de schaal duidt op een hoger zelfbeeld.

Positieve ouder-adolescent relatie

De aangepaste versie van de Network of Relationship Inventory (NRI-RQV; Furman & Buhrmester, 1985, 2008) is gebruikt om de positieve ouder-adolescent relatie te meten in dit onderzoek. Deze vragenlijst is ontworpen om verschillende kenmerken van de relatie tussen ouders en adolescenten te meten en omvat in totaal 10 subschalen. Voor dit onderzoek zijn alleen de vijf subschalen gebruikt die de positieve kenmerken van de relatie meten, namelijk gezelschap, intieme onthulling, emotionele steun, goedkeuring en tevredenheid. Deze subschalen bestaan in totaal uit 15 items. Onbedoeld zijn drie vragen uit de originele vragenlijst niet meegenomen, waardoor er een schaal is gecreëerd met 12 vragen om de positieve ouder-adolescent relatie te meten. De respondenten beantwoordden de vragen op een Likertschaal van 1 tot 5, waarbij 1 stond voor *'nooit'* en 5 voor *'heel vaak'*. De vragenlijst is opgesteld voor zowel vaders als moeders apart en respondenten konden aangeven of hun ouder een biologische, adoptief-, stiefouder of overige opvoeder was. Indien ze dit niet hadden, konden ze de vragenlijst direct afsluiten. Een voorbeeldvraag was onder andere: *'Hoeveel bewondert en respecteert je vader/moeder jou?'*. Aparte scores werden gemaakt voor vaders en moeders om de relatie tussen ouder en adolescent te onderzoeken. De betrouwbaarheid van de vragenlijst is als goed beoordeeld ($\alpha = 0,91$), wat aangeeft dat de vragenlijst consistente resultaten oplevert. De validiteit van de vragenlijst werd als voldoende beoordeeld (Furman, & Buhrmester, 2009). De totaalscore werd berekend door het gemiddelde van de uitkomsten te nemen. Een hogere score op de schaal duidt op een positievere ouder-adolescent relatie.

Analyseplan

Om de data te analyseren, werd SPSS versie 27.0 (IBM Corp, 2020) gebruikt. Voordat de regressieanalyse werd uitgevoerd, werden de beschrijvende statistiek en Pearson correlaties getest, daarnaast werden verschillende assumpties gecontroleerd met behulp van parametrische testen, die geschikt zijn voor variabelen op interval meetniveau (Field, 2018). Er is geen reden om aan te nemen dat er sprake is van multicollineariteitsproblemen in het

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

onderzoek. De tolerantiewaarden van elke variabele (*passief gebruik* = 0.98, *positieve relatie met moeder* = 0.44, en *positieve relatie met vader* = 0.43) zijn allemaal hoger dan de multicollineariteit (*Tolerance*) drempelwaarde van 0,2. Daarnaast ligt de variantie- inflatie factor (*VIF*) van elke variabele (*passief gebruik* = 1.01, *positieve relatie met moeder*= 2.27, en *positieve relatie met vader* = 2.30) onder de grenswaarde van 10, wat aangeeft dat er geen problemen met multicollineariteit aanwezig zijn. De assumpties voor de normaalverdeling van de gestandaardiseerde residuen (datapunten langs een diagonale lijn in het P-P plot) werden nageleefd. Er was sprake van homoscedasticiteit omdat in het scatterplot de spreiding van de afhankelijke variabele (zelfbeeld) niet constant bleef over de verschillende waarden van de onafhankelijke variabele (passief SNS-gebruik). Bovendien was er sprake van lineariteit, omdat de datapunten een rechte lijn vormden in het spreidingsdiagram. Er werden geen uitschieters in de dataset gevonden, wat bleek uit (*Standardized residuals* maximum = 1.93, *Mahalanobis-afstand* = 9.83, en *Cook's distance* = .24).

Om de hypothesen te toetsen, is er gebruik gemaakt van de *PROCESS macro* (model 1) in SPSS. Hypothese 1 onderzoekt een correlatie tussen passief SNS-gebruik en zelfbeeld. Alle variabelen zijn van interval meetniveau. Hypothese 2 onderzoekt of de positieve ouder-adolescent relatie een modererend effect heeft op het verband tussen het gebruik van passief SNS-gebruik en zelfbeeld. In deze analyse was zelfbeeld de afhankelijke variabele (interval), passief SNS-gebruik (interval) de onafhankelijke variabele, en de positieve ouder-adolescent relatie (ordinaal) de moderator. Voor zowel vaders als moeders apart is een moderatie-analyse uitgevoerd. Om de significantie van de resultaten te controleren, is gebruik gemaakt van een betrouwbaarheidsinterval (*BI*) van .95, met een *p*-waarde van < .05.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

Tabel 1 geeft een overzicht van de beschrijvende statistieken voor de variabelen die in deze studie zijn onderzocht. Daarnaast zijn de Pearson correlaties tussen de vier variabelen weergegeven. Er is geen significante relatie gevonden tussen passief SNS-gebruik en zelfbeeld, tussen het zelfbeeld en het passief SNS-gebruik, tussen het passief SNS-gebruik en de positieve moeder-adolescentrelatie, en tussen het passief SNS-gebruik en de positieve vader-adolescentrelatie. Desalniettemin, werd er wel een significante correlatie gevonden tussen de positieve vader-adolescentrelatie en de positieve moeder-adolescentrelatie. Dit

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

impliceert dat een positieve ouder-adolescentrelatie met de ene ouder gepaard gaat met een positieve relatie met de andere ouder.

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken en Bivariate Pearson Correlaties tussen Zelfbeeld, Passief Gebruik van Sociale Media en de Positieve Moeder-Adolescent Relatie (N = 46) en de Positieve Vader-Adolescent Relatie (N= 43)

Variabelen	N	Min	Max	M	SD	1	2	3	4
1 Zelfbeeld		21	47	35.41	6.31	-			
2 Passief gebruik sociale media		10	24	15.64	2.83	-.267	-		
3 Positieve moeder-adolescent relatie	46	16	89	49.48	16.50	.269	-.075	-	
4 Positieve vader-adolescent relatie	43	20	89	48.98	15.59	.278	-.123	.747**	-

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Moderatieanalyse

Om te onderzoeken of een positieve ouder-adolescent relatie fungeert als moderator op de relatie tussen passief SNS-gebruik en zelfbeeld, is gebruik gemaakt van *PROCESS* in SPSS (model 1). In dit onderzoek is de onafhankelijke variabele passief SNS-gebruik en de positieve ouder-adolescentrelatie (als moderator), waarbij het zelfbeeld de afhankelijke variabele was. Afzonderlijke analyses zijn uitgevoerd voor de relatie tussen de adolescent en de moeder, en tussen de adolescent en de vader.

De resultaten toonden aan dat de verklaarde variantie van het gehele model van moeders niet significant was $F(3, 42) = 2.45, p = .077, R^2 = .15$. De variabelen passief SNS-gebruik, $B = -0.56, B_{SE} = 0.33, t(45) = -1.70, p = .096$, en een positieve moeder-adolescent relatie, $B = 0.10, B_{SE} = 0.06, t(45) = 1.77, p = .084$, waren geen significante voorspellers van zelfbeeld. Het interactie-effect tussen passief SNS-gebruik en een positieve moeder-adolescent relatie was ook niet significant, $B = -0.01, B_{SE} = 0.02, t(45) = -.53, p = .599$, zoals te zien is in Figuur 2, waar de lijnen parallel aan elkaar lopen. Er zijn drie groepen gecreëerd om de mate van een positieve relatie te duiden, namelijk laag gemiddeld (*Mean -1SD*), gemiddeld (*Mean*) en hoog gemiddeld (*Mean +1SD*), en deze geven het niet-significante

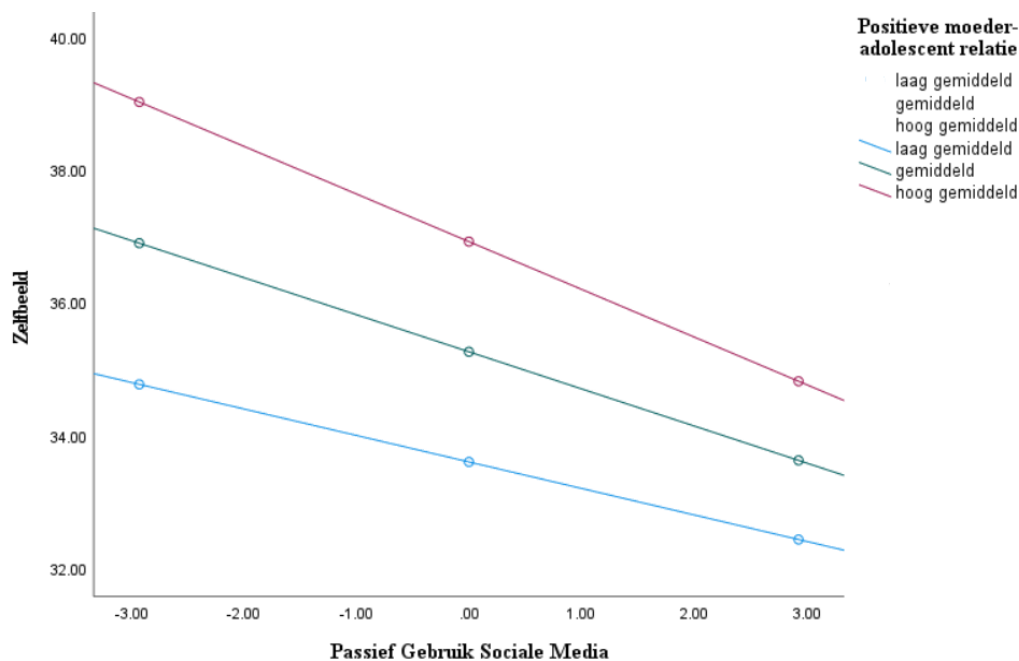
POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

moderatie-effect weer.

Bij de analyse van vaders was ook de verklaarde variantie van het gehele model niet significant $F(3, 39) = 2.24, p = .099, R^2 = .15$. Daarnaast bleken de variabelen passief SNS-gebruik, $B = -0.56, B_{SE} = 0.33, t(42) = -1.68, p = .101$, en een positieve vader-adolescent relatie, $B = 0.10, B_{SE} = 0.07, t(42) = 1.50, p = .141$, geen significante voorspellers van zelfbeeld in het model. Het interactie-effect tussen passief SNS-gebruik en een positieve vader adolescent relatie was ook niet significant, $B = -0.01, B_{SE} = 0.02, t(42) = .48, p = .633$, zoals te zien is in Figuur 3, waar de lijnen ook parallel aan elkaar lopen. Eveneens zijn hier drie groepen gecreëerd, laag gemiddeld ($Mean -1SD$), gemiddeld ($Mean$) en hoog gemiddeld ($Mean +1SD$), om het niet-significante moderatie-effect van vaders weer te geven.

Figuur 2

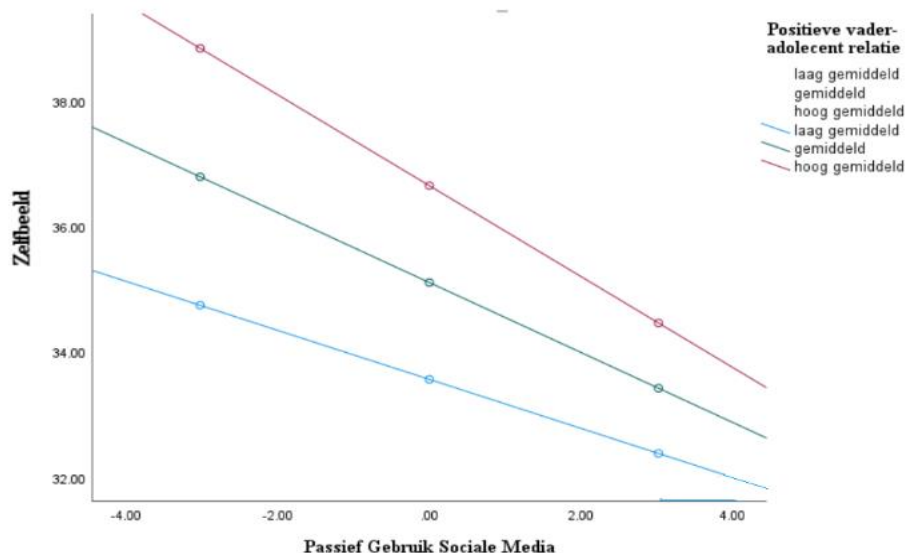
Grafiek met Passief Gebruik van Sociale Media, Zelfbeeld en Regressielijnen voor de Moderator een Positieve Moeder- Adolescent Relatie ($N = 46$)

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Figuur 3

Het Passief Gebruik van Sociale Media, Zelfbeeld en Regressielijnen voor de Moderator een Positieve Vader- Adolescent relatie (N= 43)

Discussie

Het doel van de huidige studie was om de relatie tussen passief SNS-gebruik en zelfbeeld te onderzoeken bij adolescenten tussen 16 en 18 jaar. Daarnaast werd onderzocht of een positieve ouder-adolescentrelatie het zelfbeeld kan bevorderen. Het is essentieel om het bevorderen van een positief zelfbeeld tijdens de adolescentie te onderzoeken, gezien de cruciale rol van deze fase in zelfbeeldontwikkeling (Valkenburg & Piotrowski, 2017) en de voorspellende waarde van zelfbeeld voor welzijn op latere leeftijd (Lallukka et al., 2019). Ondanks meerdere onderzoeken is de huidige kennis over factoren welke effect hebben op de negatieve effecten van SNS-gebruik ontoereikend. Onder meer kan dit worden toegeschreven aan de verschillende vormen van SNS en de snelle ontwikkelingen hierin (Lobbezoo & De Bot, 2022; Cingel et al., 2022). Nieuwe studies, zoals het onderzoek ‘*Sociale mediawijsheid bij adolescenten*’ (Scheurs, 2023), kunnen bijdragen aan het vormen van een theoretisch kader en zijn ook belangrijk voor preventie. Bovendien is het voor adolescenten, ouder(s)/verzorger(s), en beleidsmakers van belang om zich bewust te zijn van de nadelige effecten van het SNS-gebruik om hierop in te spelen.

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

Kijkend naar de eerste hypothese '*Er is een positieve relatie tussen passief gebruik van sociale media en een lager zelfbeeld*', werd verondersteld op basis van voorgaande onderzoeken dat passief SNS-gebruik zou samenhangen met een lager zelfbeeld (Krause et al., 2019; Valkenburg et al., 2022). Echter, de resultaten van dit onderzoek tonen geen verband aan tussen passief SNS-gebruik en het zelfbeeld van adolescenten. Uit recent onderzoek blijkt dat adolescenten de afgelopen jaren minder gebruik zijn gaan maken van Facebook en juist meer gebruik zijn gaan maken van Instagram (Van der Veer et al., 2020). Hoewel eerdere studies zich voornamelijk hebben gericht op het passieve gebruik van Facebook, richt deze studie zich op het passieve gebruik van zowel Facebook als andere SNS, zoals Instagram en TikTok. Deze verschuiving zou mogelijk een verklaring kunnen bieden voor het afwijkende resultaat in deze studie, aangezien deze SNS verschillende gebruiksmanieren hebben.

Tot slot is het concept van sociale vergelijking in relatie tot passief SNS-gebruik, zoals onderzocht in het onderzoek van Tiggeman (2022), in dit onderzoek nog niet voldoende gemeten. Eerdere onderzoeken suggereren echter dat passief SNS-gebruik kan worden geassocieerd met een hogere neiging tot sociale vergelijking (Yue et al., 2022). Deze bevindingen worden ook ondersteund in de literatuurstudie van Krause (2019).

Kijkend naar de tweede hypothese "*De positieve ouder-adolescent relatie fungeert als moderator in de nadelige effecten van sociale media op zelfbeeld*", werd op basis van eerdere onderzoeken verwacht dat positieve relaties tussen ouder en adolescent geassocieerd worden met een hoger zelfbeeld. Het onderzoek van De Vries (2019) richtte zich op lichaamsontevredenheid, maar niet op zelfbeeld in het algemeen. De studie is niet volledig gerepliceerd, waardoor het lastig is om deze volledig te vergelijken. De huidige studie hield echter geen rekening met negatieve aspecten van ouder-adolescentrelaties, zoals het onderzoek van Sabbah (2009), maar het richtte zich alleen op positieve relaties. Het is daarom ingewikkeld om goede vergelijkingen te maken tussen deze studies.

Er is geen significant verschil gevonden tussen het hebben van een vader en een moeder of alleen een moeder. Er zijn onderzoeken waarbij adolescenten met een positieve relatie met hun moeder minder lichaamsontevredenheid rapporteerden en een zwakkere associatie tussen SNS en lichaamsontevredenheid hadden (De Vries et al., 2019). De huidige bevindingen (met betrekking tot vaders) zijn eerder in lijn met een onderzoek dat geen verband aantoonde tussen een positieve vader-adolescent relatie en een lager welzijn (May et al., 2006). Uit het onderzoek blijkt wel dat een positieve moeder-adolescentrelatie sterk

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

correleert met een positieve vader-adolescentrelatie, wat suggereert dat de kwaliteit van de ouder-kindrelatie verband houdt met de relatie van de adolescent met beide ouders. Dit is in lijn met een studie van Margolin (2001), die aangeeft dat de kwaliteit van de ouder-kindrelatie gerelateerd is aan de relatie van adolescenten met beide ouders.

Het huidige onderzoek heeft enkele sterke punten. In de eerste plaats zijn alle vragenlijsten digitaal afgenomen en zijn de gegevens geanonimiseerd, waardoor de respondenten mogelijk minder druk voelden om sociaal wenselijk te antwoorden dan wanneer ze door een interviewer zouden worden geïnterviewd. Sociaal wenselijk gedrag kan namelijk een grote invloed hebben op de geldigheid van een onderzoek (Nederhof, 1985). Daarnaast is een modererende variabele gebruikt om de externe validiteit van het onderzoek te bepalen.

Een beperking is de kleine steekproefomvang, wat kan leiden tot lage power en beperkte kansen om significante resultaten te vinden. Een grotere steekproef zou de betrouwbaarheid van de resultaten kunnen vergroten (Gravetter & Wallnau, 2012). Daarnaast is het huidige onderzoek beperkt tot slechts vijf vragen met betrekking tot passief SNS-gebruik, wat de sensitiviteit van de meting kan beperken en de kans op het vinden van significante effecten kan verkleinen (Gravetter & Wallnau, 2012). Een derde beperking is het cross-sectionele karakter, wat geen conclusies toelaat over de richting van de effecten. Longitudinaal onderzoek heeft echter aangetoond dat SNS-gebruik ontevredenheid over het lichaam in de loop van de tijd voorspelt en niet andersom (De Vries et al., 2016). Verder werden andere individuele en sociale factoren niet in overweging genomen, zoals invloeden van leeftijdsgenoten en broers en zussen (Vogel et al., 2014; Shroff & Thompson, 2006). Verdere experimentele en prospectieve studies zijn nodig om andere verklaringen uit te sluiten over zelfbeeld in het algemeen. Dergelijk onderzoek zal niet alleen het theoretische begrip van (sociale) media-effecten op zelfbeeld verder vergroten, maar ook van de ontwikkeling van zelfbeeld en van media-effecten in het algemeen.

Geconcludeerd kan worden dat het huidige onderzoek geen significant verband aantoonde tussen passief SNS-gebruik en een lager zelfbeeld, waarbij een positieve ouder-adolescentrelatie mogelijk deze effecten kan verminderen. Er is echter uit andere studies gebleken dat een positieve ouder-adolescentrelatie een beschermende en bevorderende impact kan hebben op de effecten van SNS-gebruik en het welzijn van adolescenten. Dit suggereert dat het verbeteren van deze relatie een veelbelovende benadering kan zijn om het zelfbeeld van adolescenten te vergroten en problemen die verband houden met een laag

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

zelfbeeld door SNS-gebruik te verminderen. Niettemin is meer onderzoek nodig om specifieke aanbevelingen te kunnen doen en te begrijpen hoe en waarom deze relatie en andere potentiële individuele en sociale factoren, zoals puberteitsniveau, invloed van leeftijdsgenoten en broers en zussen, het zelfbeeld en de effecten van SNS beïnvloeden.

Literatuur

- Aydm, B., & San, S. V. (2011). Internet addiction among adolescents: The role of self-esteem. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *15*, 3500–3505.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.325>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, *84*(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295x.84.2.191>
- Baumeister, R. F., Campbell, J. A., Krueger, J. I., & Vohs, K. D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles? *Psychological Science in the Public Interest*, *4*(1), 1–44.
<https://doi.org/10.1111/1529-1006.01431>
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, *4*(1, 2), 1–103. <https://doi.org/10.1037/h0030372>
- Bearman, S. K., Presnell, K., Martinez, E. E., & Stice, E. (2006). The skinny on body dissatisfaction: A longitudinal study of adolescent girls and boys. *Journal of Youth and Adolescence*, *35*(2), 217–229. <https://doi.org/10.1007/s10964-005-9010-9>
- Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A Process Model. *Child Development*, *55*(1), 83-96. <https://doi.org/10.2307/1129836>
- Boudreault-Bouchard, A., Dion, J., Hains, J. C., Vandermeerschen, J., Laberge, L., & Perron, M. (2013). Impact of parental emotional support and coercive control on adolescents' self-esteem and psychological distress: results of a four-year longitudinal study. *Journal of Adolescence*, *36*(4), 695–704.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2013.05.002>
- Boyd, D., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *13*(1), 210–230.
<https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, *32*(7), 513–531. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.32.7.513>

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

- Cheng, H., & Mallinckrodt, B. (2009). Parental bonds, anxious attachment, media internalization, and body image dissatisfaction: Exploring a mediation model. *Journal of Counseling Psychology, 56*(3), 365–375. <https://doi.org/10.1037/a0015067>
- Chua, T. H. H., & Chang, L. (2016). Follow me and like my beautiful selfies: Singapore teenage girls' engagement in self-presentation and peer comparison on social media. *Computers in Human Behavior, 55*, 190–197. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.09.011>
- Cingel, D. P., Carter, M. R., & Krause, H. (2022). Social media and self-esteem. *Current opinion in psychology, 45*, Article 101304. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2022.101304>
- Clark, J. L., Algoe, S. B., & Green, M. C. (2018). Social network sites and well-being: The role of social connection. *Current directions in psychological science, 27*(1), 32–37. <https://doi.org/10.1177/0963721417730833>
- De Vries, D. A., Peter, J., De Graaf, H., & Nikken, P. (2016). Adolescents' social network site use, peer appearance-related feedback, and body dissatisfaction: testing a mediation model. *Journal of Youth and Adolescence, 45*(1), 211–224. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0266-4>
- De Vries, D. A., Vossen, H. G. M., & Van Der Boom, P. (2019). Social media and body dissatisfaction: investigating the attenuating role of positive parent–adolescent relationships. *Journal of Youth and Adolescence, 48*(3), 527–536. <https://doi.org/10.1007/s10964-018-0956-9>
- Dooley, B., & Fitzgerald, A. (2013). Methodology on the my world survey (MWS): a unique window into the world of adolescents in Ireland. *Early Intervention in Psychiatry, 7*(1), 12–22. <https://doi.org/10.1111/j.1751-7893.2012.00386.x>
- Elphinston, R. A., & Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 14*(11), 631–635. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0318>
- Escobar-Viera, C. G., Shensa, A., Bowman, N. D., Sidani, J. E., Knight, J. K., James, A. L., & Primack, B. A. (2018). Passive and active social media use and depressive symptoms among United States adults. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 21*(7), 437–443. <https://doi.org/10.1089/cyber.2017.0668>

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

- Fikkers, K. M., Piotrowski, J. T., & Valkenburg, P. M. (2016). Beyond the lab: investigating early adolescents' cognitive, emotional, and arousal responses to violent games. *Computers in Human Behavior*, *60*, 542–549.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.02.055>
- Fikkers, K. M., Piotrowski, J. T., Weeda, W. D., Vossen, H. G. M., & Valkenburg, P. M. (2013). Double Dose: High family conflict enhances the effect of media violence exposure on adolescents' aggression. *Societies*, *3*(3), 280–292.
<https://doi.org/10.3390/soc3030280>
- Frison, E., & Eggermont, S. (2016). Gender and Facebook motives as predictors of specific types of Facebook use: A latent growth curve analysis in adolescence. *Journal of Adolescence*, *52*(1), 182–190. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.08.008>
- Frison, E., & Eggermont, S. (2017). Browsing, posting, and liking on instagram: The reciprocal relationships between different types of instagram use and adolescents' depressed mood. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *20*(10), 603–609. <https://doi.org/10.1089/cyber.2017.0156>
- Furman, W., & Buhrmester, D. (1985). Children's perceptions of the personal relationships in their social networks. *Developmental Psychology*, *21*(6), 1016–1024.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.21.6.1016>
- Furman, W., & Buhrmester, D. (2009). Methods and measures: The network of relationships inventory: behavioral systems version. *International Journal of Behavioral Development*, *33*(5), 470–478. <https://doi.org/10.1177/0165025409342634>
- Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2008). Identity shift in computer-mediated environments. *Media Psychology*, *11*(2), 167–185. <https://doi.org/10.1080/15213260802023433>
- Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2011). Mirror, mirror on my Facebook wall: effects of exposure to facebook on self-esteem. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *14*(1–2), 79–83. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0411>
- Gravetter, F. J., & Wallnau, L. B. (2012). *Statistics for the Behavioral Sciences*. Wadsworth: Cengage Learning.
- James, T. L., Lowry, P. B., Wallace, L., & Warkentin, M. (2017). The effect of belongingness on obsessive-compulsive disorder in the use of online social networks. *Journal of Management Information Systems*, *34*(2), 560–596.
<https://doi.org/10.1080/07421222.2017.1334496>

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

- Jordan, A. S. (2004). The role of media in children's development. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 25(3), 196–206. <https://doi.org/10.1097/00004703-200406000-00009>
- Krause, H., Baum, K., Baumann, A., & Krasnova, H. (2021). Unifying the detrimental and beneficial effects of social network site use on self-esteem: a systematic literature review. *Media Psychology*, 24(1), 10–47. <https://doi.org/10.1080/15213269.2019.1656646>
- Lallukka, T., Mekuria, G., Nummi, T., Virtanen, P., Virtanen, M., & Hammarström, A. (2019). Co-occurrence of depressive, anxiety, and somatic symptoms: trajectories from adolescence to midlife using group-based joint trajectory analysis. *BMC Psychiatry*, 19(1), Article 236. <https://doi.org/10.1186/s12888-019-2203-7>
- Mascheroni, G., Vincent, J., & Jiménez, E. (2015). “Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies”: Peer mediation, normativity and the construction of identity online. *Cyberpsychology*, 9(1), Article 5. <https://doi.org/10.5817/cp2015-1-5>
- Margolin, G., Gordis, E. B., & John, R. S. (2001). Coparenting: A link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 3–21. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.1.3>
- May, A. L., Kim, J., McHale, S. M., & Crouter, A. C. (2006). Parent–adolescent relationships and the development of weight concerns from early to late adolescence. *International Journal of Eating Disorders*, 39(8), 729–740. <https://doi.org/10.1002/eat.20285>
- McLean, S. A., Jarman, H. K., & Rodgers, R. F. (2019). How do “selfies” impact adolescents’ well-being and body confidence? A narrative review. *Psychology Research and Behavior Management*, Volume 12, 513–521. <https://doi.org/10.2147/prbm.s177834>
- Mehdizadeh, S. (2010). Self-Presentation 2.0: Narcissism and self-esteem on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(4), 357–364. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0257>
- Nederhof, A. J. (1985). Methods of coping with social desirability bias: A review. *European Journal of Social Psychology*, 15(3), 263–280. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2420150303>
- Nisar, T. M., Prabhakar, G. P., Ilavarasan, P. V., & Baabdullah, A. M. (2019). Facebook usage and mental health: An empirical study of role of non-directional social

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

- comparisons in the UK. *International Journal of Information Management*, 48, 53–62. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.01.017>
- O’Keeffe, G. S., & Clarke-Pearson, K. (2011). The Impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127(4), 800–804. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-0054>
- Rideout, V. (2016). Measuring time spent with media: the common sense census of media use by US 8- to 18-year-olds. *Journal of Children and Media*, 10(1), 138–144. <https://doi.org/10.1080/17482798.2016.1129808>
- Rodgers, R. F., Eggermont, S., & Frison, E. (2017). The reciprocal and indirect relationships between passive Facebook use, comparison on Facebook, and adolescents’ body dissatisfaction. *Computers in Human Behavior*, 73, 336–344. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.03.056>
- Rose, T., Joe, S., Williams, A., Harris, R. A., Betz, G., & Stewart-Brown, S. (2017). Measuring mental wellbeing among adolescents: A systematic review of instruments. *Journal of Child and Family Studies*, 26(9), 2349–2362. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0754-0>
- Rosenberg, M. (2011). Rosenberg Self-Esteem Scale. In PsycTESTS Dataset. <https://doi.org/10.1037/t01038-000>
- Sabbah, H. A., Vereecken, C., Elgar, F. J., Nansel, T. R., Aasvee, K., Abdeen, Z., Ojala, K., Ahluwalia, N., & Maes, L. (2009). Body weight dissatisfaction and communication with parents among adolescents in 24 countries: international cross-sectional survey. *BMC Public Health*, 9(1), Article 52. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-9-52>
- Sasson, H., & Mesch, G. S. (2014). Parental mediation, peer norms and risky online behavior among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 33, 32–38. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.12.025>
- Schreurs, L. (2023). Sociale mediawijsheid bij adolescenten. *Tijdschrift voor communicatiewetenschappen*, 51(1), 46–69. <https://doi.org/10.5117/tcw2023.1.004.schr>
- Schooler, D., Kim, J. L., & Sorsoli, L. (2006). Setting rules or sitting down: Parental mediation of television consumption and adolescent self-esteem, body image, and sexuality. *Sexuality Research and Social Policy*, 3(4), 49–62. <https://doi.org/10.1525/srsp.2006.3.4.49>

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

- Shroff, H., & Thompson, J. D. (2006). The tripartite influence model of body image and eating disturbance: A replication with adolescent girls. *Body Image*, 3(1), 17–23. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2005.10.004>
- Sinclair, S. J., Blais, M. A., Gansler, D. A., Sandberg, E. H., Bistis, K., & LoCicero, A. (2010a). Psychometric properties of the Rosenberg Self-Esteem scale: Overall and across demographic groups living within the United States. *Evaluation & the Health Professions*, 33(1), 56–80. <https://doi.org/10.1177/0163278709356187>
- Sinclair, S. J., Blais, M. A., Gansler, D. A., Sandberg, E. H., Bistis, K., & LoCicero, A. (2010b). Psychometric properties of the Rosenberg self-esteem scale: Overall and across demographic groups living within the United States. *Evaluation & the Health Professions*, 33(1), 56–80. <https://doi.org/10.1177/0163278709356187>
- Stein, K., & Corte, C. (2003). Reconceptualizing causative factors and intervention strategies in the eating disorders: A shift from body image to self-concept impairments. *Archives of Psychiatric Nursing*, 17(2), 57–66. <https://doi.org/10.1053/apnu.2003.50000>
- Steinsbekk, S., Wichstrøm, L., Stenseng, F., Nesi, J., Hygen, B. W., & Skalicka, V. (2021). The impact of social media use on appearance self-esteem from childhood to adolescence – A 3-wave community study. *Computers in Human Behavior*, 114, Article 106528. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106528>
- Tazghini, S., & Siedlecki, K. L. (2013). A mixed method approach to examining Facebook use and its relationship to self-esteem. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 827–832. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.11.010>
- Thorisdottir, I. E., Sigurvinsdottir, R., Asgeirsdottir, B. B., Allegrante, J. P., & Sigfusdottir, I. D. (2019). Active and passive social media use and symptoms of anxiety and depressed mood among Icelandic adolescents. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(8), 535–542. <https://doi.org/10.1089/cyber.2019.0079>
- Tiggemann, M., & Miller, J. (2010). The internet and adolescent girls' weight satisfaction and drive for thinness. *Sex Roles*, 63(1–2), 79–90. <https://doi.org/10.1007/s11199-010-9789-z>
- Trifiro, B., & Gerson, J. (2019). Social media usage patterns: research note regarding the lack of universal validated measures for active and passive use. *Social media and society*, 5(2), Article 4874. <https://doi.org/10.1177/2056305119848743>

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

- Valkenburg, P. M., Koutamanis, M., & Vossen, H. G. M. (2017). The concurrent and longitudinal relationships between adolescents' use of social network sites and their social self-esteem. *Computers in Human Behavior*, 76, 35–41. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.07.008>
- Valkenburg, P. M., Peter, J., & Schouten, A. P. (2006). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. *Cyberpsychology & behavior*, 9(5), 584–590. <https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9.584>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221–243. <https://doi.org/10.1111/jcom.12024>
- Van De Putte, E., Faelens, L., & Koster, E. (2022). Sociale media: vloek of zegen? *GZ-psychologie*, 14(5), 20–24. <https://doi.org/10.1007/s41480-022-1418-2>
- Vandenbosch, L., & Eggermont, S. (2012). Understanding sexual objectification: A comprehensive approach toward media exposure and girls' internalization of beauty ideals, self-objectification, and body surveillance. *Journal of Communication*, 62(5), 869–887. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2012.01667.x>
- Van der Veer, N., Boeke, S., Hoekstra, H., & Peters, O. (2020). Nationale social media onderzoek 2020. *Newcom Research & Consultancy*. Geraadpleegd van https://www.tableaux.nl/upload/1bedd7_2020-NSMO-Rapportage-202.pdf
- Verduyn, P., Ybarra, O., Résibois, M., Jonides, J., & Kross, E. (2017). Do social network sites enhance or undermine subjective well-being? A critical review. *Social Issues and Policy Review*, 11(1), 274–302. <https://doi.org/10.1111/sipr.12033>
- Vogel, E. R., & Rose, J. P. (2016). Self-reflection and interpersonal connection: Making the most of self-presentation on social media. *Translational issues in psychological science*, 2(3), 294–302. <https://doi.org/10.1037/tps0000076>
- Vogel, E. R., Rose, J. P., Roberts, L. S., & Eckles, K. (2014). Social comparison, social media, and self-esteem. *Psychology of popular media culture*, 3(4), 206–222. <https://doi.org/10.1037/ppm0000047>
- Yau, J. C., & Reich, S. (2019). Adolescents' self-presentation norms and practices on facebook and instagram. *Journal of Research on Adolescence*, 29(1), 196–209. <https://doi.org/10.1111/jora.12376>
- Yue, Z., Zhang, R., & Xiao, J. (2022). Passive social media use and psychological well-being during the COVID-19 pandemic: The role of social comparison and emotion

POSITIEVE OUDER-ADOLESCENTRELATIE IN DE RELATIE TUSSEN PASSIEF
SOCIALE MEDIA GEBRUIK EN ZELFBEELD

regulation. *Computers in Human Behavior*, 127, Article 107050.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.107050>